

Udenrigsministeriet: Dansk sikkerhedspolitik 1948-1966 – Bind II: Bilag

36. Uddrag af udenrigsminister Halvard Langes tale den 19. februar 1949 på det norske arbejderpartis landsmøde i Oslo (side 72-73)

Bilag 36

Uddrag af udenrigsminister Halvard Langes tale den 19. februar 1949 på det norske arbejderpartis landsmøde i Oslo

.....
Under den reisen til Washington og London som jeg for noen dager siden er kommet tilbake fra sammen med Oscar Torp og Dag Bryn, har vi, i samsvar med dette mandatet, ført fram alle de argumenter vi har kunnet mobilisere for å skape en slik situasjon at det fra norsk synspunkt kunne framstille seg som forsvarlig og mulig å ta opp igjen tanken om et skandinavisk forsvarsforbund i det vesentlige på det grunnlag Sverige har sagt det kan akseptere. Vi har ikke bare pekt på alle de fordelene det ville ha, både fra et norsk, et skandinavisk og et felles vest-demokratisk synspunkt, om vi kunne finne en løsning som gjorde det mulig for våre tre land å stå solidarisk sammen. Vi har også holdt fram alle de mulige skadevirkninger det kunne tenkes å få, om vi måtte søke løsningen på det grunnlag at Norge alene gikk med i de drøftinger som nå pågår om en regional sikkerhetspolitisk aftale for det nord-atlantiske område. Under disse samtaler, både i Washington og i London, holdt vi stadig og intim kontakt med de diplomatiske representanter for Danmark og Sverige, og utvekslet opplysninger og erfaringer med dem.

Resultatet av reisen er på dette område, at all uklarhet er ryddet til side. Det er idag, og – så vidt vi kan bedømme det – i overskuelig tid framover, ingen utsikt til at vi vil kunne få leveringer av amerikansk militært materiell til et frittstående skandinavisk forsvarsforbund, før etter at behovene er dekket hos de land som bestemmer seg til å bli med i en regionalavtale for Nord-Atlantern. Vi vil heller ikke kunne regne med noen politisk støtte vestfra til et alliansefritt skandinavisk forbund.

Det ble helt klart for oss at en fra amerikansk side ikke på noen måte ønsket å påvirke vår beslutning, enn mindre å øve noe press. Begrunnelsen for Amerikas standpunkt med hensyn til spørsmålet om støtte og leveringer til et frittstående skandinavisk forsvarsforbund, var dobbelt. På den ene side legger de i all sin politikk hovedvekten på å finne fram til løsninger som mest mulig effektivt kan bidra til å forebygge faren for krig og for aggresjon, og i den sammenhengen mener de at et skandinavisk forsvarsforbund er en for liten enhet. På den andre siden hevder de at all den stund etterspørselen etter militært materiell mange ganger overstiger mulighetene for å skaffe det til veie, er det nødvendig å finne fram til den best mulige utnyttning av de begrensede ressurser og den begrensede produksjon en kan regne med. Det ville derfor være både politisk umulig og militært uforsvarlig, hevder de, å levere til utenforstående, før behovet til de land som går inn i et forpliktende samarbeid, er tilfredsstillt.

De samme synspunktene møtte vi også under våre samtaler med den britiske utenriksminister og hans nærmeste rådgivere i London.

★

Med dette resultat av vår reise, ser vi det slik at alternativet et skandinavisk forsvarsforbund er falt bort som aktuell løsning. Det har ganske visst vært hevdet, og det blir stadig i enkelte pressemeldinger gjentatt, at det skulle være tendenser i

(Bilag 36 fortsat)

amerikansk politikk til å forandre standpunkt i dette spørsmålet. Etter de samtaler vi hadde med ledende politikere av begge de amerikanske partier, tildels med folk som det ble antydnet skulle være meget aktive for å få til en endret holdning på dette punkt, er vi i delegasjonen overbevist om at det ikke er forsvarlig å bygge noen norsk eller noen skandinavisk politikk på muligheten for en endring i den amerikanske holdning overfor et frittstående skandinavisk forbund.

.....

(Citeret fra: Det norske Arbeiderparti, Protokoll over forhandlingerne på det 33. ordinære landsmøte 17.-20. februar 1949 i Oslo. Arbeidernes Aktetrykkeri - Oslo 1950).

Kilde: Udenrigsministeriet: *Dansk sikkerhedspolitik 1948-1966*, bind II: Bilag, København: Udenrigsministeriet 1968.

© koldkrig-online.dk 2022